

Sund By Ledernetværket

6. møde, den 2.maj 2019

Lynfabrikken, Vestergade 49, 8000 Århus C (*large meeting room*)

Investering i sundhedsfremme

Kære alle,

Nu er der kun en uge til vi skal ses igen og vi glæder os. Her i dokumentet finder I et oplæg til vores samtale, en introduktion til vores samtalepartner samt nogle spørgsmål I godt må have overvejet til vi ses. Sidst finder I programmet.

Vores overordnede fokus er på investeringsmodeller både som værktøj til at synliggøre de økonomiske gevinster ved de forbyggende og sundhedsfremmende indsatser, men også som mulig løftestang til at sætte sundhed højere op på den kommunalpolitiske dagsorden.

Om formiddagen undersøger vi, hvad den kommende sundhedsreform har sat gang i af overvejelser hos jer og kobler det med investeringsperspektivet.

Efter frokost får vi besøg af Niels Christian Barkholt, der gennem sin tid som næstformand i Dansk Socialrådgiver forening gjorde et stort arbejde for at fremme investeringsmodellerne på det sociale område. Vi får en samtale om hans erfaringer og overvejelser om investeringerne på det sociale område.

Vi bruger det sidste af eftermiddagen på at drøfte konkrete udfordringer og dilemmaer som I står med.

Efter det formelle program går de af os, der har mulighed for det, ud og spiser på en nærliggende restaurant. I må derfor meget gerne give lyd om, hvorvidt I spiser med.

Sundhedsreformen kommer... regner vi da med

Regeringen fik i slutningen af marts vedtaget sin [sundhedsreform](#) med det snævrere mulige flertal. Oppositionen og en række vigtige aktører på sundhedsområdet mødte reformen med en [storm af kritik](#), inklusiv en [kommentar her fra netværket](#). Men når man ser gennem røgsløret af det forestående valg, ser det ud til at den største kritik går på nedlæggelsen af regionerne.

Vi må derfor forvente at en nye regering ledet af Socialdemokratiet ikke vil rulle det hele tilbage. Nedlæggelsen af Regionerne bliver nok sløjffet, men de centrale elementer omkring flere hænder og et mere nært sundhedsvæsen, vil stadig være at finde i et kommende

regeringsprogram. Dermed kan vi altså fortsat regne med at der vil blive rullet en sundhedsreform ud, der giver kommunerne en række nye opgaver i samspillet mellem det primære og sekundære sundhedsvæsen, samt indenfor socialpsykiatrien.

Overvejelse

Vi er rigtig nysgerrige efter at høre, om I ude i kommunerne er begyndt at gøre jer overvejelser om, hvad det vil betyde for jer:

- Har I drøftelser på strategisk niveau om hvordan den kommende sundhedsreform vil påvirke jeres organisation?
- Har I overvejet hvordan opgaverne skal løses? Hvor de skal placeres? Hvem der skal have ansvaret?

Ideen om Investering i forebyggelsen

Investeringstanken er ikke som sådan ny, man har på de store sygdomsområder længe haft et økonomisk perspektiv på investeringer i forebyggelse.

På Sund By Netværksdage i april 2017 lavede sundhedsprofessor Kjeld Møller Pedersen et oplæg med overskriften "[Langsigtede investeringer er et must for afkast på sundhedsfremme og forebyggelsesområdet](#)". Her kunne han fx berette om hvordan MFR vaccinationsprogrammet gav overskud i 1990 efter at være blevet indført i 1984.

Ifølge Christian Gaden Jensen, der er Centerleder for Center for Psykisk Sundhedsfremme på KU, koster stressforebyggende indsatser på stressklinikker i [København](#) og [Aalborg](#) Kommuner ca. 10.000 kr. pr borger. Det lyder måske dyrt, siger han, men til sammenligning koster det samfundet 10 millioner kroner, når en folkeskolelærer i 40-års alderen bliver permanent stresssygemeldt. Altså 1000 gange så meget. Så hvis bare klinikkerne kan hjælpe én folkeskolelærer til ikke at sygemelde sig, er der "betalt" for tilbuddet til 999 andre borgere.

Disse to eksempler er nok enkeltstående anekdoter, men de er med til at understrege at en økonomisk tilgang til forebyggelsesområdet kan være med til at skabe politisk opbakning til en investering i et givent område, forudsat at vi kan opstille et fornuftigt regnestykke over hvad en given forebyggelse kan sparre samfundet på sigt.

Især i det sidste årti har vi set investeringstænkningen brede sig til det kommunale område og måske mest markant indenfor det sociale område.

I 2013 gik Herning kommune i luften med [Herningmodellen](#) på børneområdet. Modellen var inspireret af den Svenske kommune Borås måde at arbejde med udsatte familier og børn på. Børne og unge afdelingen lånet et millionbeløb af kommunalbestyrelsen for at kunne lave et "Sverigesteam" efter inspiration fra den Svenske kommune. Sverigesteamet, bestod af myndighedsrådgivere, PPR-psykologer og sundhedsplejersker og var særligt kendetegnet ved, at hver rådgiver havde langt færre sager end normalt, samt at den tværfaglige organisering blev styrket.

Sverigesteamet arbejdede med et særligt mind set, hvor barnets ret til at leve et så almindeligt hverdagsliv som muligt var i højsædet. Derfor var der fokus på den tidlige, forebyggende indsats og på, at de foranstaltninger, der blev brugt, skulle være så tæt på et

almindeligt hverdagsliv som muligt. Projektet blev afsluttet ultimo 2015, hvorefter Herning Kommune gik i gang med at udrulle modellen til hele kommunen.

Allerede efter to år havde investeringen sparet kommunen 3,5 mio kr. i anbringelser og lånet fra byrådet var tilbagebetalt. KORA, der i dag hedder VIVE, var en del af projektet og fulgte det tæt. I kan læse deres evaluering [her](#).

Oven på Hernings succes fulgte en lang række kommuner i kølvandet og foretog deres egne investeringer. Ideen bredte sig fx til beskæftigelsesområdet hvor [Silkeborg kommune](#) opnåede så spektakulære resultater at både innovationsminister Sophie Løhde og beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen tog på besøg i 2017 for at høre om miraklet der sparre kommunen 30 millioner årligt i overførselsindkomster.

I 2018 slog investeringstanken igennem på mange fronter. I januar kunne VIVE præsentere [SØM](#), den Social Økonomiske Investeringsmodel. Med modellen kan enhver kommune, NGO, socialøkonomiske virksomhed, m.m. nu sætte sig ned og beregne de samfundsøkonomiske effekter af en investering på det sociale område. Modellen er delvist en udløber af en længerevarende kritik af finansministeriets økonomiske modeller, der ikke medtager dynamiske effekter af investeringer i det sociale område.

I november udgav de to Socialdemokrater Pernille Rosenkrantz-Theil og Ane Halsboe-Jørgensen bogen "[Det kan betale sig at investere i mennesker](#)" der som titlen antyder handler om at sociale investeringer kan betale sig, både for den berørte borger, men altså også for samfundet som helhed. Bogen tager desuden fat i SØM og rummer en kritik af finansministeriets regnemodeller som S har lovet et opgør med når de kommer til magten.

I december sidste år, fik regeringen så vedtaget en lov om oprettelse af [Den Sociale Investeringsfond](#). Med fonden får blandt andre kommunerne mulighed for at indgå partnerskaber med for eksempel almennyttige fonde og pensionselskaber, der ønsker at investere penge i nye indsatser og udbredelse af eksisterende indsatser på de større velfærdsområder.

På den måde skal Den Sociale Investeringsfond være med til at sætte gang i et nyt marked for sociale investeringsprogrammer i Danmark.

Alt i alt må man sige at investeringerne i det socialområde er blevet et *hot* politisk emne, der har fået masser af vind i ryggen.

Kritikken

Samtidigt med at investeringstanken har bredt sig, er der også fremvokset en kritik af den.

Den første kritik handler om den følelsesmæssige reaktion på at opgøre menneskeliv og skæbner i kroner og øre. En kritik der kan minde om den vi kender af medicinrådet på sundhedsområdet. Det overhovedet at se på om en indsats kan betale sig, er der mange der vender sig stærkt i mod. Især på det sociale område er modstanden stor, da man nogle steder mener at hele ideen med en social indsats handler om værdighed og etik, ikke om nytte og økonomi. Altså at en social indsats på sin vis er i et modsætningsforhold til kapitalismens økonomiske fokus.

Den anden kritik handler om at brugen af investeringsmodeller er en slet skjult sparreøvelse, noget vi da også har set eksempler på i flere af de kommuner der fulgte i kølvandet på

Herning. I disse kommuner "sparede" man på investeringen og håbede alligevel at høste den fulde gevinst. Kritikken hænger sammen med at der med sverigesmodellen fulgte et nyt "mindset" der krævede efteruddannelse og en helt ny tilgang til familierne. Der skulle altså ikke bare flere hænder til, der skulle også arbejdes med kulturen og kompetencerne.

Trods medvinden har investeringstanken også stærke modstandere, både politisk, fagpolitisk og blandt centrale interessegrupper.

Spørgsmål:

I må gerne have forberedt følgende spørgsmål til på torsdag:

- Har I arbejdet med at lave investeringsmodeller / business cases? Kom gerne med eksempler.
- Har I områder I kan få øje på, hvor en investeringstilgang ville være relevant?
- Vi står foran en sundhedsreform, der i en eller anden afskygning, kommer til at give kommunerne en mere central rolle i sundhedsvæsenet. Kan vi bruge den medvind investeringstænkningen har i øjeblikket, til at sætte yderligere skub i sundhedsfremme og forebyggelsesområdet?

Vores samtalepartner Niels Christian Barkholt

[Niels Christian Barholt](#) er uddannet socialrådgiver og startede sin karriere på vestegnen blandt de mest udsatte familier. Siden blev det til en kandidatgrad i sociologi fra Ålborg Universitet og et glødende engagement for både ansattes og udsattes vilkår. I 2012 blev han valgt som næstformand for i DS ([Dansk Socialrådgiverforening](#)), en post han blev valgt til tre gange, inden han sidste år valgte at takke farvel fordi han blev opstillet til folketinget af SF i Københavns omegn. Udover den politiske karriere, er Niels formand for [LOKK](#) (Landsorganisationen for Kvindekrisecentre) og projektleder på et initiativ, der hedder [Social Talks](#), som sigter mod opbygningen af en videoplatform til videndeling blandt aktører i den sociale indsats omkring børn og unge.

Jeg har kendt Niels i 10 år, som en fantastisk engageret og utrættelig ildsjæl. Sammen med Søren Løkke, som I mødte sidste år, og mig, var Niels med til at grundlægge Praksiscenter, der er et netværk for videndeling i socialt arbejde med ca. 6500 medlemmer. Niels er fantastisk til at skabe netværk og relationer. Ofte betyder et møde med ham, at der opstår nye ideer til skæve projekter og initiativer. Jeg har derfor haft fornøjelsen af at samarbejde med ham omkring et hav af projekter gennem årene både i og uden for arbejdstiden. For Niels er der sjældent langt fra tanke til handling.

Det med investeringer i socialt arbejde, har længe været en kæphest for Niels. Gennem alle årene i DS samlede han viden om de tiltag, der blev lavet ude i kommunerne og fik gjort det til en politisk hjørnesteen for Dansk Socialrådgiverforening at fremme investeringstanken.

Allerede inden Niels blev valgt som næstformand i DS havde han været optaget af tilgangen i Borås i Sverige. Med den nye post som næstformand kunne han arrangere en studietur til Borås hvor han fik inviteret både socialstyrelsen, forskere og en række kommuner med. Det blev en øjenåbner for alle. I Borås havde sagsbehandlerne halvt så mange sager som det danske gennemsnit, de satse på at skabe stærke relationer i myndighedsarbejdet og gik meget op i kompetenceudvikling, dertil havde de et meget tæt samarbejde med de

udførende (fx anbringelsesstederne). Vigtigst af alt så skabte de både bedre kvalitet og brugte færre penge på foranstaltninger.

Resultatet af studieturen blev at Børn og unge afdelingen i Herning kommune lavede deres nu berømte ansøgning om et lån til kommunalbestyrelsen så de kunne implementere Boråsmodellen i en del af afdelingen. Resten er historie som man siger. Dog med den centrale modifikation at efter opmærksomheden forsvandt og hverdagen vendte tilbage, begyndte arbejdet at sande til i lokale politiske kampe og bureaukrati, der betød at det indledende kvalitetsløft dalede og dermed svandt besparelsen også ind.

Så det er en central pointe for Niels, at selvom han er en stor fortæller for investeringer i det sociale område, så kræver det en jernvilje at få ændret både den organisatoriske og politiske kultur hvis investeringen både skal føre til besparelser og et løft af kvaliteten i indsatserne.

Program:

09.30	Ankomst
10.00	Introduktion og program
10.15	Sundhedsreform – hvor står I?
11.00	Investering i forebyggelse og sundhedsfremme / Otto Ohrt
12.00	Frokost
13.00	Niels Christian Barkholt / Investeringer i det sociale område
15.00	Opsamling og refleksion
16:00	Bordet rundt – Vi drøfter jeres udfordringer
17.30	Opsamling / evaluering / næste runde
18.00	Slut / afgang til nærliggende restaurant

Vi glæder os til at se jer.

De bedste hilsner
Andreas Rønne Nielsen